

Center for Bygningsbevaring i RAADVAD ANVISNINGER til Bygningsbevaring

PENSLER

af Søren Vadstrup, arkitekt m.a.a.

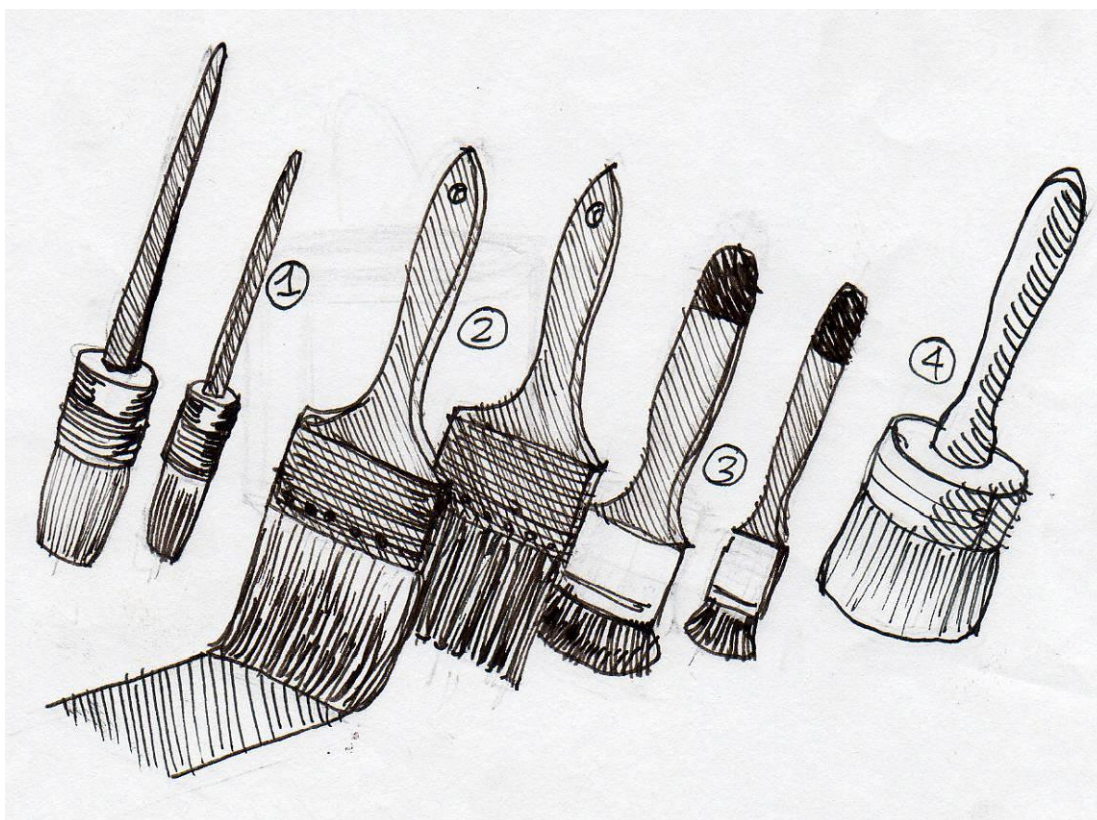
Dato: Marts 2012

Pensler

Pensler er ikke bare pensler. Også her er der gode og mindre gode, kvalitet og discount, og som i mange andre forhold er der heldigvis den konsekvens, at billige og dårlige pensler også laver dårligt malerarbejde, mens de gode og dyre pensler helt klart er en forudsætning for et smukt og godt malerarbejde.

Det skal straks siges, at gamle, slidte og korthårede pensler med svinebørster er langt de bedste og langt at foretrække frem for helt nye til f.eks. linoliemaling og limfarve. De bliver bare bedre og bedre med årene. Så det er absolut ikke kun pengepungen, der tæller, men sans for (praktisk og økonomisk) genbrug og *penselpleje*, der kan holde liv i penslerne i 20-50 år eller mere. Sådanne klenodier låner man f.eks. heller ikke gerne ud.

Tegningen viser de mest brugte pensler til almindeligt malerarbejde med linoliemaling og limfarve:

- 1 Anstrygere, ringpensler med svinebørster til linoliemaling, den lille til sprosser og 'beskæring' (pæne kanter). Svinebørsterne er naturligt spaltede i enden.
- 2 De såkaldt modlere bruges til større flader med linoliemaling på træ. Det er også med modlere at man lakerer eller laserer.
- 3 De meget slidte modlere er perfekte til at trække en linoliemaling meget tyndt ud på f.eks. vinduer, så malingen hærdet hurtigt.
- 4 Endelig er der den såkaldte plafondpensel - en større, bredere og mere fyldig pensel til limfarvning af lofter, vægge eller linoliemaling af store flader.

Pasning af pensler

Efter brug renses penslerne først i brun sæbe eller sulfosæbe, hvor sæben masseres godt ind mellem børsterne så alt gammel farve kommer ud. Terpen tin er hverken nødvendig eller særlig godt for penslen. Så skylles penslerne i vand og hænges op til tørring.

De runde pensler (anstrygerne) omvikles med papir, tape eller snor, så eventuelle strittende børster lægges på plads. De flade pensler (modlerne) kan lægges i pres mellem to stykker pap, så børsterne rettes ind.

Forfatterens 'gamle' pensler, set fra venstre: Plafondpensel til limfarve på vægge og lofter. Nummer to er en limfarveanstryger til kanter eller til limfarvning af bindingsværk mm. Denne, dog ikke samme pensel, bruges også til større flader, der skal linoliemales, f.eks. porte. De øvrige pensler er rørpensler til linoliemaling af vinduer, døre mm. Læg mærke til at de to sidste, meget gamle pensler er slidt runde langs kanten. Der gøres ved at dreje penslen let i hånden, mens man maler/stryger. Efterhånden som længden af hårene bliver slidte, kan man fjerne et stykke af den binding, der holder hårene sammen. Det er sket på den yderste pensel.

'Sprosepensler' eller pensler til stafferinger eller andre finere malerarbejder. Penslerne ligger i en flad skuffe. De kan også opbevares hængende lodret. De må aldrig stå i en krukke med børsterne nedad – til nød med børsterne opad.

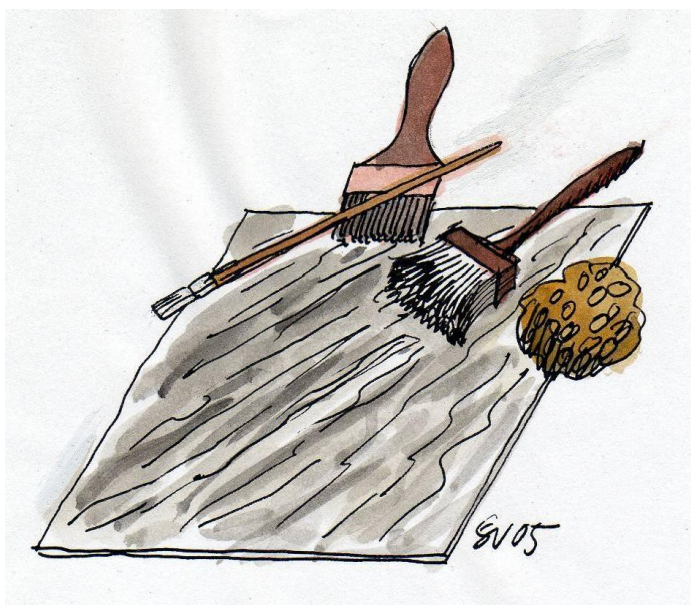
Andre pensler

Til træbjærefarve på f.eks. bindingsværk man med fordel bruge billige 'tjærekoste' med nylonhår eller lignende, da disse pensler ikke lader sig rense igen. Til gengæld kan man pakke penslen ind i en plasticpose, uden yderligere rensning, og den vil være klar til brug igen året efter eller året efter igen.

Til kalkning med hvidtekalk eller kalkfarver benyttes en bred kalkkost med svinebørster (hårkoste) eller plantefibre (græskoste). Kalkkoste med nylonbørster, der er slidset op i enderne er dog også udmærkede. Svinebørsterne er fra naturens side spaltet på tilsvarende måde i enderne, hvorved kosten kan bære mere væske.

De såkaldte 'radiatorpensler', d.v.s. pensler, hvis børster sidder i en lille vinkel på skaftet, er gode til kalkning eller limfarvning af indadgående kanter eller lignende

Forskellige pensler til dekorationsmaling: modler (fladpensel), spids kunstnerpensel og fordriver samt svamp. Fordriveren er fremstillet af grævlingehår med de meget bløde og stærkt spaltede yderhår udad.

ANVISNINGER til Bygningsbevaring Brug af Center for Bygningsbevarings ANVISNINGER

Center for Bygningsbevaring

Center for Bygningsbevaring er et uafhængigt viden-center, der arbejder med bevaring og udvikling af den byggede kulturarv via forskning, kurser og efteruddannelse, samt projekter og handlingsplaner på historiske bygninger. Centeret løser opgaver for statslige styrelser, kommuner, fonde, ejendomsselskaber samt ikke mindst for private ejere af fredede og bevaringsværdige ejendomme. Centeret er desuden tilknyttet Det Kongelige Bygningsinspektorat II som rådgiver omkring blandt andet bygningssyn.

Brug af Center for Bygningsbevarings ANVISNINGER

Center for Bygningsbevarings anvisninger er fortrinsvist rettet mod private husejere, men må gerne benyttes, citeres fra og "klippes i" af tegnester, håndværksfirmaer eller andre til professionelle formål, f.eks. til arbejdsbeskrivelser til restaureringsarbejder. Det er **ikke tilladt** at bringe uddrag fra, klippe i eller viderebearbejde/rette i Center for Bygningsbevarings anvisninger i trykte publikationer, på internettet eller anden offentlig formidling uden skriftlig tilladelse fra Center for Bygningsbevaring.

Forbehold

Der gøres opmærksom på, at brug af Center for Bygningsbevarings anvisninger altid og i hvert enkelt tilfælde vil bero på en konkret vurdering på stedet. Centeret kan derfor ikke påtage sig noget ansvar for anvendelsen af beskrivelser, anvisninger m.m. i de tilfælde, hvor Centeret ikke selv har et aftalt ansvar for bedømmelsen.

Center for Bygningsbevaring kan bestilles til at udarbejde ARBEJDSBESKRIVELSER.

Center for Bygningsbevarings anvisninger kan suppleres med detaljerede arbejdsbeskrivelser, der er en punktopstillet udførelsesvejledning, inklusiv materialespecifikationer og udfaldskriterier. Arbejdsbeskrivelser udarbejdes af Center for Bygningsbevaring efter aftale og med honorar.

Bygningssyn og rådgivning

Center for Bygningsbevaring i Raadvad har etableret en landsdækkende rådgivning, der påtager sig at udføre uvildige bygningsundersøgelser. Specialuddannede fagfolk gennemgår hele huset eller dele af det, og udfærdiger en rapport over bygningens tilstand, problemer og anbefalede indgreb, listet op i en prioriteret plan og vedlagt anvisninger på selve udførelsen. De konkrete arbejder udføres af håndværkere efter husejerens eget valg.

Koordinering

Center for Bygningsbevarings anvisninger på www.bygningsbevaring.dk er koordineret med Kulturstyrelsens 'Information om Bygningsbevaring' på www.kulturarv.dk samt Velfærdsministeriets vejledning: 'Bevaringsværdige bygninger – sikring af bevaringsværdier' www.sm.dk (søg i publikationer Bevaringsværdige bygninger, 2006)

Rådgivning

Centeret tilbyder i perioder gratis rådgivning via E-mail eller telefon. Gældende regler for at benytte denne service fremgår af hjemmesiden www.bygningsbevaring.dk, hvor man også kan finde aktuell E-mailadresse og telefonnummer.

Tak til

Center for Bygningsbevarings anvisninger opdateres og redigeres løbende, og de viste blade erstatter alle tidligere informationsmaterialer fra Raadvad-Centeret vedrørende praktisk bygningsstandsættelse og bevaring. Center for Bygningsbevarings anvisninger er opdateret og udbygget i 2009-10 med støtte fra Åse og Ejnar Danielsens Fond, Sonning-fonden, samt Margot og Thorvald Dreyers Fond og igen i 2011-12 med støtte fra Åse og Ejnar Danielsens Fond.